Humanist

32-18
Tweewekelijkse uitgave van
het Humanistisch Verbond
Postbus 114, Utrecht
Tel. (030) 31 81 45
1 oktober 1977

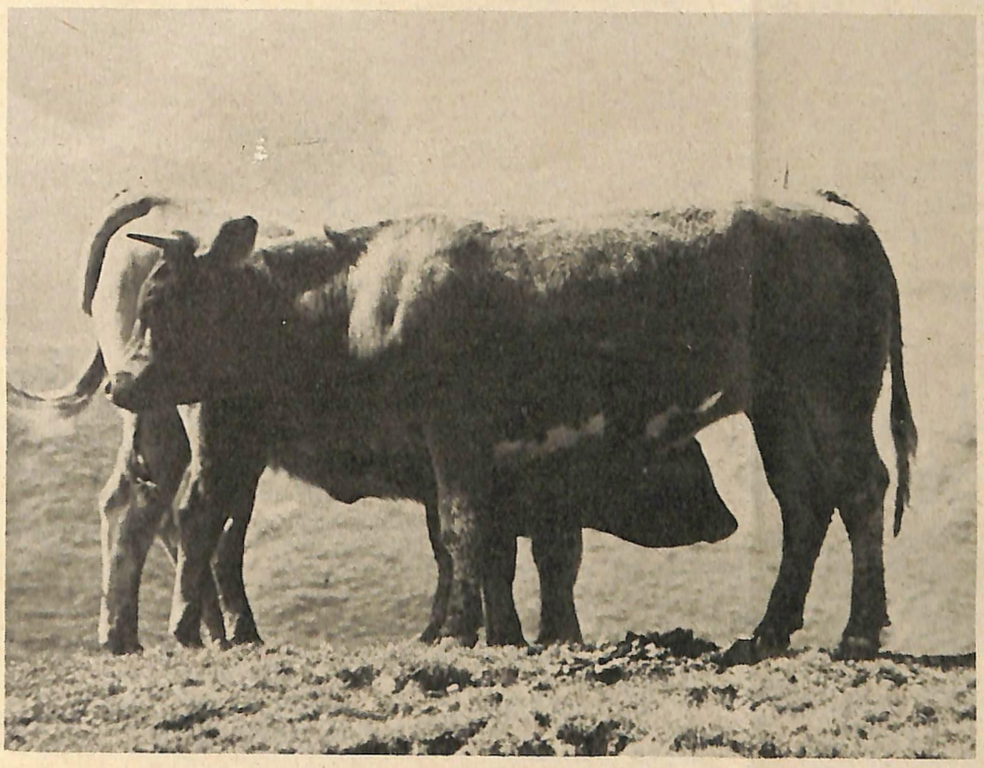

Dierendag op 4 oktober a.s. hoort tot de onderwerpen, die eigenlijk in dit blad aan de orde moeten komen. Maar er is zo weinig ruimte en zoveel wat met onze humanistische levensinstelling te maken heeft, bijv:
De diktatuur in Chili, de humanisering van het gevangeniswezen, de Zuid-Molukse kwestie, het nut van Esperanto, diskriminatie van vrouwen, homofielen, negers; politieke ontwikkelingen in binnen- en buitenland... en dan wilt U ook nog een gezellig leesbaar blad hebben, met een beetje humor en zo...
Daarom doen we dierendag af met een grappige foto. 't Is géén truc maar echt heel toevallig ergens in Frankrijk door een amateur fotograaf (Ernst Knijff) genomen.

In deze Humanist

- Mede met het oog op de demonstratieve avond in Amsterdam tegen de diskriminatie van homofielen op 8 okt. schrijft Rina Spigt over de activiteiten van een Amerikaanse schoonheidskoningin. pag. 4
- Nóg (of alweer): abortus. pag. 3
- Het hoofdbestuur sprak zich uit over de neutronenbom. De verklaring vind u op pag. 7.

Kunnen en willen

Het relaas van mevrouw Van de Berg heeft talloze luisteraars naar ons radioprogramma van 11 september j.l. diep geschokt.
Een doodzieke man. Een lijdensweg van jaren. Twee mensen die hun leven met open ogen hebben aangezien; tot en met de dood.
Een dokter die weigert mee te werken aan meneer Van de Bergs eigen, openlijke en verantwoorde keuze; een milde dood. Euthanasie.
Als zijn liefdevolle en moedige vrouw hem tenslotte de te vele slaaptabletten geeft, blijft ze bij hem, tot daags erna het einde volgt. Zoals hij het wilde. En zij het deed. Een laatste uiting van samen zijn in een leven.

Waarom zenden wij zulke schokkende geschiedenissen uit, wordt gevraagd. Om tal van redenen.
We doen het om hier en daar het stilzwijgen te verbreken en elders het moeizame gesprek over euthanasie gaande te houden.
We doen het om troost en bemoediging – in elk geval een stukje levenservaring aan te bieden aan mensen die zich soms geen raad weten, zo blijkt uit de vele brieven en telefoontjes die we ontvangen voor en na zo'n uitzending.
We doen het om aan te geven hoe twee mensen, wier leven verweven is geraakt door een respektloze arts aan hun lot worden overgelaten. Hoe ze moeten modderen en aan het in dit geval gelukkig juiste inzicht van een officier van justitie worden overgeleverd.
We doen het om te wijzen op de rechtsonzekerheid. Hier loopt het goed af; in een ander arrondissement kan een collega-officier met even veel of weinig recht tot vervolging overgaan, zolang de medische en juridische praktijk (om te zwijgen van het Wetboek van Strafrecht) de weg naar vrijwillige euthanasie officieel gesloten houdt.

Is het Humanistisch Verbond dan zo voor euthanasie? Helaas wordt dat vaak gedacht. Misschien wel omdat nuanceren velen te lastig is.
Het Humanistisch Verbond is niet voor of tegen euthanasie; net zo min als wij voor of tegen abortus, huwelijk, echtscheiding, communes, of wat dan ook zijn. Daarover een inhoudelijk standpunt te bepalen laten wij over aan mensen, niet aan verenigingen.
Onze taak is het om op persoonlijk en op maatschappelijk vlak die verantwoorde keuze te bevorderen. Daartoe is zowel de vrijheid nodig om te kunnen kiezen *(mag* ik het wel doen?) als het indringende gevoel van een onontloopbare verantwoordelijkheid (*zal* ik het wel doen!).

Waarom dan bij herhaling programma's met een positieve teneur als het gaat om onderwerpen als bovengenoemd? Het antwoord is eenvoudig, maar wordt niet overal gemakkelijk begrepen.
We doen het om een klimaat te bevorderen waarin mensen als de Van de Bergs openlijk en officieel *respekt* ondervinden.
Pas als dat respekt er is – dat is het eigenaardige van het Humanistisch Verbond – zult u van ons ook bij herhaling hopelijk even indrukwekkende programma's kunnen horen en zien over mensen die weloverwogen ethische bezwaren *tegen* euthanasie en abortus hebben.

Casper Vogel

Hoofdbestuur

Het was nog wat onwennig, die eerste vergadering (op 2 september) na de vakanties: weer in het gareel én een paar nieuwe gezichten. De nieuwbenoemden, voor zover niet al eerder aanwezig geweest, werden welkom geheten door voorzitter Tielman, die langzamerhand ook goed begint te merken waar hij aan begonnen is met het algemeen voorzitterschap.
Er waren veel actualiteiten: het recordaantal van veertien. Meestal dienden ze om ons op de hoogte te houden van wat er gaande is. Er zijn gesprekken op gang met Hivos, met Steunfonds en met HV België.

Gesprekken met vertegenwoordigers van politieke partijen, in vervolg op onze brief aan de kabinetsformateur, komen op gang.

Er is een aantal comité's van aanbeveling waar de voorzitter bij gevraagd is en waar geen bezwaar tegen was, en er waren heel wat formele punten, bijvoorbeeld over de statuten van onze nevenstichtingen. De gemeente Amsterdam gaat het humanistisch vormingsonderwijs subsidiëren, eindelijk en gelukkig.
Dan waren er wat punten die in agendapunten moeten uitmonden. Zo blijken de voorwaarden die wij hebben opgesteld voor het aanstellen van geestelijk raadslieden in ziekenhuizen wellicht te moeten worden bijgesteld. Hierover komt een voorstel.
Ook de neutronenbom kwam ter sprake. Hierover komt een notitie. Voorts bleek dat het bestuur van Socrates moet worden aangevuld, waarvoor eveneens een voorstel wordt afgewacht.

Uitvoerig is gesproken over de gang van zaken bij de toevoeging van punten aan het Humanistisch Perspectief. Op het congres was immers besloten dat het hoofdbestuur hier iets over zou uitwerken, zodanig dat het land bij de zaak wordt betrokken. Het leek niet al te moeilijk om hier uit te komen. Zelf waren we gewend de formulering van een punt en van de toelichting daarop nauwkeurig af te wegen, waar we gewoonlijk een aantal lezingen over deden. Maar daar kan best een fase aan vooraf gaan; namelijk die van een eerste formulering plus korte toelichting, die wordt gepubliceerd voor reacties uit het land. Elders in dit blad wordt dit door voorzitter en directeur nader uiteengezet. Intussen is er al wel een aantal nieuwe punten voor het perspectief genoemd en aangenomen.
Uit Wageningen (Makkink) werd een voorstel ontvangen dat wij met hen/hem zullen opnemen. Dit is het punt: respect voor het dier en de natuur, en daarbij het afgeleide punt van de bio-industrie. De andere punten die genoemd werden zijn: vredespolitiek en verzuiling. Wie bijdragen wil leveren is welkom.
Over geweld in de samenleving lag er een nota ter tafel van de Humanistische Groep Geestelijke Gezondheid (HGGG) uit het Nationaal Centrum voor Geestelijke Volksgezondheid. Deze nota bevat vele gelukkige formuleringen die de humanistische houding tegenover geweld kunnen verhelderen. De HGGG gaat de nota publiceren.
Van het congres is ook overgebleven dat wij de stand van ons ledental, zeker ook met betrekking tot de onkerkelijkheid, weer eens kritisch bezien, teneinde wegen te vinden om de stilstand te doorbreken.

Met het Sociologisch Instituut te Utrecht zal door ongetekende contact worden opgenomen om te zien of en zo ja, in hoeverre het nodige onderzoek, mede als vervolg op vroeger onderzoek, daar kan worden ondergebracht. In oktober volgt hierover nader bericht aan het hoofdbestuur.

A.J. Wichers

Geven en nemen

De enige leverancier die nog aan de deur komt is, tweemaal in de week, de melkboer. Hij verkoopt zó graag, dat hij zijn nevenprodukten ongevraagd neerzet. Als ik thuis ben, vertelt hij wat ik nemen moet. Een lekkere cake en een fles fris, zegt hij blij, moet u doen.
Het heeft een kleine strijd gekost eer hij stopte met zijn pogingen ongewenste koopjes aan mij te slijten. We kunnen nu goed overweg met elkaar, maar hij heeft altijd haast.
Onlangs zat hij plots in mijn huiskamer uit te huilen. Er was onderweg iets gebeurd – klanten aan de wagen met een ongelukkig kind – en opeens was hij weerloos overgeleverd aan jarenlang geduldig opgepotte eigen ellende.

Ik ben er helemaal van in de war, stamelt hij hulpeloos en zijn schouders schokken.
En even later zucht hij: ,,Ik weet niet wat me overkomt'', en in dezelfde adem zoekt hij naar een stroom van verklaringen. ,,Ik sta te trillen op mijn benen'', merkt hij verwonderd op... En dan komt aarzelend zijn eigen probleem...

Nu gaat er voor mij een van die deuren open, waarachter het leven zich afspeelt van zoveel onbekende mensen.
,,Ja'', zegt hij trouwhartig na tot kalmte te zijn gekomen bij een kopje koffie, ,,ik ben erg gelovig ziet u, en als ik het thuis moeilijk heb, lees ik een stukje in de bijbel, en dan kan ik het weer dragen''.
Nu staat er bij mij aan de deur een briefje, dat Jehova's getuigen en andere godsdienstijveraars niet moeten bellen, omdat engelen niet gered hoeven te worden. Hij weet dus, dat ik anders denk. Maar er zijn momenten dat een levensovertuiging geen rol meer speelt en men alleen een medemens nodig heeft voor wat steun. Dan is het heerlijk als je elkaar wat te geven hebt – én wat van elkaar kunt lenen. Hij een beetje begrip van en voor een ongelovige – en ik een beetje mystiek uit zijn inconsequente levensboek.

Er staat een klant bij de wagen – maar hij kan weer lachen en gaat er haastig heen.
Om te geven en te nemen.

Frans Engel.

Procedure voortgezette behandeling van Humanistisch Perspectief

Tijdens het 22e congres, dat in mei j.l. te Zwolle werd gehouden, zijn naar bekend de door het hoofdbestuur geformuleerde toelichtingen op de *maatschappelijke doeleinden* van het Verbond in de vorm van een brochure, getiteld ,,Humanistisch Perspectief'' aan de congresdeelnemers aangeboden.

W.C. Fiege, directeur en adviseur van het Hoofdbestuur.

De verwachting werd toen uitgesproken, dat de inhoud grondig in de gemeenschappen zal worden besproken en het streven naar de verwezenlijking ervan niet aan het Hoofdbestuur alleen zal worden overgelaten, maar door ieder lid in eigen kring zal worden bevorderd (Heeft u al een exemplaar van het Humanistisch Perspectief in huis? Zo niet, stort dan gauw twee gulden en vijftig centen op giro 58 van de Humanistische Pers onder vermelding H.P.)
Los hiervan merkte de voorzitter nog op, dat met de gepubliceerde 15 punten onze maatschappelijke doeleinden nog niet uitputtend zijn opgesomd. Uit het congres werd toen de suggestie gedaan een procedure uit te werken m.b.t. het toevoegen van andere maatschappelijke doeleinden.
De gemeenschap Wageningen deed daartoe de nodige suggesties. Op grond hiervan heeft het Hoofdbestuur in zijn vergadering van 2 september j.l. onderstaande procedure vastgesteld:

1. Het Hoofdbestuur roept (hiermede) zowel individuele leden als gemeenschappen op suggesties te doen voor toevoeging van nieuwe *maatschappelijke doeleinden* aan het Humanistisch Perspectief.

2. Na ontvangst van de voorstellen beziet het Hoofdbestuur welke van de gesuggereerde doeleinden naar zijn mening geschikt zijn voor toevoeging, formuleert een concept-toelichting en publiceert tekst plus toelichting voor commentaar in ,,Humanist''.

3. Aan de hand van de ontvangen commentaren beziet het Hoofdbestuur welke wijzigingen dienen te worden aangebracht.

4. Het eind-resultaat wordt in ,,Humanist'' gepubliceerd en toegelicht.

Van harte hopen en vertrouwen wij op waardevolle reacties! Ter voorkoming van misverstand nog een laatste opmerking: het gaat dus om *maatschappelijke doeleinden* en *niet* om eens een voorbeeld te noemen om een standpunt-bepaling m.b.t. het regime in Chili; dat laatste heet bij ons, naar bekend, een publieke verklaring.

Het Hoofdbestuur

De R.K.-Kerk en abortus

(brief aan de minister-president)

Naast alles wat al geschreven is over de houding van Van Agt c.s. inzake abortus en de verbazing daarover, moge nog de aandacht gevestigd worden op de diepere achtergrond van dit verschil van opvatting: de botsing tussen de Nederlandse en de R.K. rechtsorde.

R.K. gedoopten hebben een dubbel staatsburgerschap: van hun nationale Staat en van de supra-nationale Staat, die R.K. Kerk heet. Naar R.K. leer is deze Kerk door Christus zelf gesticht als een *juridische* organisatie; van Christus heeft zij haar grondwet ontvangen, zoals Paulus VI memoreerde in zijn toespraak op zondag 30 januari 1977. Mitsdien wordt deze Kerk geacht een instelling van goddelijk recht te zijn.

Uit haar goddelijk karakter wordt afgeleid, dat de R.K. Kerk over de *objectieve* waarheid beschikt en de *objectieve* morele ordening opstelt. Hiernaar moeten alle wereldlijke overheden zich richten. Geen wetten mogen gemaakt worden, die hiermee in strijd zijn. Dat betreft dan door de Kerk te bepalen gebieden zoals huwelijk, opvoeding, abortus provocatus. Het Kerkelijk Wetboek straft in canon 2350 met de zwaarste vorm van excommunicatie alwie abortus veroorzaakt, de moeder zelf niet uitgezonderd.

Geen R.K. mag een wet volgen of begunstigen, die rechtstreeks gewilde abortus toelaat.
Ook de laatste vier pausen hebben in *alle* gevallen abortus verboden, zelfs als het zeker is, dat door nalaten daarvan de moeder zal sterven. Alle onderdanen van de paus hebben hieraan te gehoorzamen, ongeacht hun privé-opvatting, want de Kerk beheerst de gewetens.

In zijn toespraak op 4 februari 1977 tot de Heilige Romeinse Rota (kerkelijke rechtbank) heeft Paulus VI verklaard, dat er geen plaats is voor een gewetensbezwaar, dat de kerkelijke gehoorzaamheid opheft.

Soepele regels

Het is een vaste regel van de R.K. Kerk, dat haar leer toegepast moet worden naar omstandigheden van tijd, plaats en volk. Afwijking van de leer kan geoorloofd zijn ,,ter vermijding van een groter kwaad'', b.v. dat men in een pluriforme maatschappij geen R.K. minister van Justitie meer wil.
Kennelijk heeft de kerkelijke overheid geen bezwaar tegen het ontwerp-Van Leeuwen/Gardeniers, hoewel het niet klopt met de officiële leer. Verder kan en mag Van Agt als gehoorzaam R.K. onderdaan niet gaan. Maar daarmee komen de gewetens van vele niet-R.K. medeburgers in het gedrang.
Dit gevaar bleek reeds bij een voorontwerp van wet inzake abortus, door prof.mr. A.V.M. Struycken en nog vier Nijmeegse collega's aangeboden aan de Staten-Generaal. De rechter kreeg daarin de bevoegdheid in uitzonderingsgevallen de gegrondheid van de zwangerschapsonderbrekingen te erkennen.
Maar daarvan was o.a. uitdrukkelijk uitgesloten: ,,de te verwachten gebreken in de lichamelijke of geestelijke gezondheidstoestand van het kind''. In een onderschrift bij dit voorontwerp (blz 250) verklaarde de procureur-generaal bij de Hoge Raad, mr. G.E. Langemeijer, diep geschokt te zijn door die bepaling. Hij constateerde hier een gewetensdwang, zoals hij die zich nauwelijks erger kon voorstellen.

Inderdaad is ook heden nog de zaak van de persoonlijke gewetensvrijheid de kern van de controversen in deze. De Noordelijke Nederlanden hebben zich tot een afzonderlijke Staat aaneengesloten ter wille van de persoonlijke gewetensvrijheid. Wie daaraan raakt, tast het wezen van de Nederlandse rechtsorde aan.
Als de wet de mogelijkheid opent tot straffeloos toepassen van abortus, betekent dat geen gewetensdwang, want niemand wordt verplicht daarvan gebruik te maken.

Maar: het stelt R.K. onderdanen in de gelegenheid de kerkelijke wet te overtreden zonder door de wereldlijke overheid gestraft te worden. Om dit te voorkomen eist de R.K. Kerk, dat het recht van de Staat zich zal richten naar het recht van de Kerk.

Precies zo werd in de vijftiger jaren vanuit de Nijmeegse universiteit afschaffing geëist van het verplicht burgerlijk huwelijk en van het recht van R.K. gedoopten om een geldig burgerlijk huwelijk te sluiten, omdat dezen nu straffeloos konden trouwen zonder inmenging van de Kerk.
Die actie werd gevoerd in naam van de godsdienstvrijheid, waaronder verstaan werd: vrijheid voor de godsdienst om zich door middel van de wereldlijke wetgeving te handhaven en te versterken.
Van Agt heeft onthuld dat hij in 1976 als minister van Justitie is aangebleven om, door zijn handtekening te weigeren, te kunnen verhinderen dat het abortusontwerp van PvdA en VVD na aanneming door het Parlement kracht van wet zou krijgen. Dit is een houding, die in de rechtsorde van de R.K. Kerk past, maar niet in de Nederlandse parlementaire democratie.

Mevr. Mr. Dr. J.C. de Meyere

Het geweten (en abortus)

Op 20 augustus j.l. richtte mevrouw Mr. Dr. J. C. de Meyere zich in een schrijven tot de minister-president inzake het onderwerp "Abortus provocatus en het geweten". Aangezien zij uiterst deskundig moet worden geacht op het gebied van het kanonieke recht en het onderwerp bovendien nog steeds actueel blijft, leek het opnemen van vrijwel de gehele brief in Humanist gewenst.
Wél moet worden opgemerkt, dat enkele vooraanstaande katholieken onder leiding van de hoogleraar wijsbegeerte aan de R.K. Universiteit van Nijmegen, prof. E. Schillebeeckx, zich openlijk hebben verzet tegen het ondemokratisch gedram van de heer van Agt. Deze heeft daarop dan ook onmiddellijk en scherp gereageerd; juist uit deze katholieke hoek ervoer hij kritiek op zijn beleid als een dolksteek voor het CDA.

Red.

Radioprogramma's

Hilversum I, zondags 9.30-10 uur

Zondag 9 oktober 1977
Kunnen wij het helpen?
,,Voor zestig procent van de hulpvragen is geen geschoolde hulpverlening vereist; maar onze samenleving heeft er geen antwoord op'', zegt psychiater C. van Blaaderen-Stok.
Samenstelling: Casper Vogel
Presentatie: Karel van de Graaf

Zondag 16 oktober 1977
Aktualiteiten
Samenstelling: Rina Spigt
Presentatie: Karel van de Graaf.

Heksenjacht op homofielen

Een paar weken geleden kreeg Anita Bryant die in Florida (V.S.) woont een vriendelijke brief van het Amerikaanse „De Bilt". Dit weerstation schreef haar dat de orkaan „Anita" die onlangs nogal heeft huisgehouden in de Verenigde Staten, *niet naar haar* genoemd was, maar dat de bewuste orkaan al „Anita" gedoopt was, lang voordat Anita Bryant met haar opzienbarende akties tegen homosexualiteit begonnen was.

Er zijn leuke woordgrapjes te bedenken na het lezen van zo'n bericht: „stormen van verontwaardiging oproepen", storm oogsten" en ga zo maar door. Ik zal het niet verder proberen, want ik ben een beetje bang geworden van Anita Bryant en haar akties.

Anita Bryant; U kent haar misschien wel uit de kranten, of van radio en televisie: 37 jaar, getrouwd, moeder van een stel voorbeeldige kinderen, ex-schoonheidskoningin, fotomodel, actrice in reklamespotjes voor Floridasinaasappelsap, zangeres, 24 karaats beroeps-christen, maar vooral het laatste half jaar in het nieuws vanwege haar wereldwijde agressieve campagne tegen homosexuelen.

Het begon voor haar allemaal in het distrikt Dade County in de staat Florida een half jaar geleden. Daar werd n.l. in april een wet aangenomen, die discriminatie van homosexuelen voortaan verbood. Soortgelijke anti-discriminatie wetten bestaan al in ruim 40 districten in Amerika.

Maar nu dan ook in Florida, dat ging Anita Bryant te ver. Ze richtte de groep ,,Save Our Children'' op. (save our children betekent: redt onze kinderen). In korte tijd kreeg ze veel mensen met zich mee in haar campagne die ze omschreef als ,,Gods' strijd tegen perversie''. Met de hand op de Bijbel en met goed gevoel voor publiciteit kreeg ze zelfs zoveel mensen mee, dat ze in juni jl. een nieuwe volksstemming over de wet af kon dwingen.
De stemming kwam er en wat niemand in het begin eigenlijk verwacht had, gebeurde: met enorme meerderheid van stemmen werd het anti diskriminatie beleid afgekeurd. De wet die diskriminatie van homosexuelen voortaan verbood moest worden ingetrokken! Een klap in het gezicht voor heel wat homosexuelen in Florida, maar natuurlijk niet voor hen alleen.

Anita Bryant kondigde ondertussen aan door te gaan met haar akties en de vrees bestaat dat de uitslag in Florida ook verder in Amerika zijn weerslag zal hebben. Een wetsontwerp over de burgerrechten van homosexuelen is ingediend bij het Amerikaanse Congres, maar daar is nog niet veel mee gebeurd.

Ook buiten Amerika voert Anita Bryant haar strijd, met filialen in Israel, Spanje, Ierland en Duitsland van haar groep Save Our Children

,,Homosexualiteit'', zegt Anita, ,,is een gevaar voor onze kinderen. Homosexuelen *moeten* wel onze kinderen verleiden want twee homosexuelen kunnen zich nou eenmaal niet samen voortplanten en ze moeten toch hun (homosexuele) rijen blijven versterken. Daarom: redt onze kinderen!''
En verder zegt ze: ,,Homosexualiteit is tegen de natuur, want anders zou God wel twee mannen geschapen hebben in plaats van Adam en Eva!''
Slogans die in Amerika ook op T-shirts zijn afgedrukt: ,,Save your country – drown one homosexual a day'' (redt uw land - verdrink één homosexueel per dag) en ,,Kill a queer for Christ'' (doodt een poot voor Christus). Nogal onsmakelijk, net wat U zegt en zéér agressief!
't Is natuurlijk een oud verhaal: onze kinderen die bedreigd zouden worden, in dit geval dan door homosexuelen, maar voor hetzelfde geld kun je daarvoor ook ,,negers'', ,,joden'' of willekeurig welke andere minderheidsgroep invullen. Sukses verzekerd! Dat blijkt nu met die enge Anita Bryant dus ook weer.

Gelukkig komen er ook reakties op de anti-homosexuelen campagne op gang. Zowel binnen Amerika als daarbuiten. Vanuit Nederland bijvoorbeeld is er een paginagrote advertentie gezet in het dagblad de Miami Herald ten tijde van het referendum in Dade County.
Een van de advertentie-ondertekenaars was Verbondsvoorzitter Rob Tielman, naast nogal wat vooraanstaande politici en vooruitstrevende christelijke leiders.
Nauw betrokken bij de tot standbrenging van die advertentie was ook de pas opgerichte Stichting Vrije Relatierechten, die zich ten doel stelt ,,het bevorderen van het recht, op eigen wijze vorm te geven aan relaties''. De Stichting houdt zich voornamelijk bezig met het geven van informatie en het werven van fondsen daarvoor. Zo verkoopt ze T-shirts met daarop de tekst van de paginagrote advertentie uit de Miami Herald (te bestellen door overmaken van *f* 14,90 op postgiro 1444455, vermeldt U er dan wel even bij of het T-shirt small, medium of large moet zijn)

Demonstratie

In de nacht van zaterdag 8 op zondag 9 oktober organiseert de stichting Vrije Relatierechten een nachtconcert in het Amsterdamse Concertgebouw met tal van artiesten die belangeloos optreden om de akties tegen Anita Bryant te ondersteunen. De opbrengst van zowel de T-shirts-verkoop als van het nachtconcert zijn zeer nodig voor het eerstkomende grote projekt nl. voor het plaatsen van weer een paginagrote advertentie rond Kerst in Time Magazine.

Henk Krol van de stichting: ,,We hebben tot nu toe gemerkt dat de grootste problemen ten aanzien van homofilie en ten aanzien van het ontnemen van mensenrechten omdat mensen homofiel zouden zijn, liggen bij een aantal kerken. Gelukkig niet alle kerken, maar een heleboel kerken hebben het daar kennelijk erg moeilijk mee. Daarom leek het ons goed om rond de Kerst een advertentie te plaatsen waarin we zeggen dat door zo te keer te gaan als Anita Bryant en door de Bijbel op die manier te gebruiken je onmenselijk werk doet.

In Amerika zijn op dit moment in de staat Florida honderden mensen zonder werk gekomen alleen omdat ze homofiel zijn en de nieuwe wet daar geeft de baas daarin gelijk.
Als je iemand een huis verhuurd hebt, en je bent er achter gekomen dat hij homofiel is dan mag je zo iemand op straat zetten met

het wetboek in de hand alléén omdat hij homofiel is.
Dat is onmenselijk en ook zeer onchristelijk. En ik geloof dat we dat ook aan die kerken mogen laten weten middels een advertentie in Time magazine. Zo'n paginagrote advertentie kost verschrikkelijk veel geld, 40.000 gulden, maar heeft zin. Temeer ook omdat hij ondertekend zal gaan worden door een aantal belangrijke Europese figuren; o.a. een aantal Nobelprijswinnaars heeft toegezegd die advertentie te willen ondertekenen.
Het gevolg van zo'n advertentie zal ongetwijfeld zijn dat er een grote golf van publiciteit zal komen in de hele wereld, hopelijk ook op die plaatsen waar het echt nodig is, niet alleen in Florida, maar ook daarbuiten".

Informatie is dus nodig om welbewust aktie te voeren tegen de campagne van Anita Bryant. Want als je niet op de hoogte bent van wat homosexualiteit nou precies is, komen de misverstanden in de wereld. Daar haken mensen zoals Anita Bryant dan weer op in, en dat leidt tot achterstelling en discriminatie van mensen die niet beter of slechter zijn dan anderen. Onwetendheid of onverschilligheid kunnen trouwens ook nogal gevaarlijk zijn.
Een angstdroom van heel wat homosexuelen in Nederland bijvoorbeeld is, dat door soortgelijke akties als in Amerika, hier de moeizaam verworven rechten weer ongedaan gemaakt zullen worden. Domweg omdat de mensen bij dit soort bliksemakties onvoldoende worden geïnformeerd.

Een pikant detail hierbij is overigens dat het N.O.S. journaal geen enkele informatie heeft gegeven over de akties en tegenakties rond de homosexuelenwetgeving in Miami. Ook niet na herhaald aandringen van groeperingen waaronder de Stichting Vrije Relatierechten. En dat terwijl in dezelfde tijd de meeste kranten terecht heel wat aandacht schonken aan de rechten van homosexuelen.
Voor het N.O.S. journaal bestaan er blijkbaar geen homosexuelen en dientengevolge dus ook geen rechten van homosexuelen.

Wat zou het Verbond kunnen doen?

Rob Tielman:
„Ik vind het erg belangrijk dat het humanisme als levensovertuiging stelt dat mensen niet onderworpen zijn aan normen van hogere opperwezens of wat ook, maar dat mensen zelf op grond van een aantal uitgangspunten hun normen kunnen opstellen.
Die normen zijn uitgewerkt in het Humanistisch Perspectief, en verklaren heel duidelijk dat homosexuelen net zoals heterosexuelen zichzelf moeten kunnen zijn, relaties moeten kunnen leggen en dat de samenleving hen niet moet discrimineren.
Dat is een principieel uitgangspunt.
Een praktisch punt is dat er allerlei voorbeelden van discriminatie zich kunnen voordoen. Ik denk met name aan het gebied van de huisvesting waar ook het Verbond landelijk zowel als plaatselijk scherp moet opletten dat er geen discriminatie voorkomt; dat allerlei groepen (niet alleen homosexuelen maar ook andere groepen die achtergesteld worden) in gelijke mate op gelijkwaardige wijze hun rechten kunnen krijgen. Het Verbond moet een soort morele en feitelijke ondersteuning zijn van al die groepen in de samenleving die strijden tegen discriminatie!"

Waakzaam blijven dus, is de boodschap. Speciaal waar het om dit soort mensenrecht-aantastingen van Anita Bryant betreft. Haar verhaal over de tegennatuurlijkheid van homosexualiteit zal de meeste humanisten niet aanspreken. Humanisten geloven nu eenmaal niet dat God Adam en Eva geschapen heeft, daarom gaat ook Anita Bryant's logika aan ons voorbij, als ze de mogelijkheid van twee mannen in het Paradijs verwerpt.
Ook rekrutering van kleine kinderen door homosexuelen omdat ze zich niet kunnen voortplanten is kortzichtig want in Nederland bijv. zijn zo'n honderddduizend homosexuelen getrouwd. Al of niet gelukkig, maar moeilijkheden bij de voortplanting zijn in elk geval niet bekend.
Het is trouwens helemaal niet waar dat kinderen van homosexuelen automatisch ook homosexueel zijn. Allemaal resultaten van wetenschappelijk onderzoek.
Rob Tielman: „Het is helaas zo, dat die kennis nog niet voldoende is verbreid. Ik ben er ook voor dat er open en eerlijk over homosexualiteit gesproken wordt en dat er informatie over komt, maar helaas doen akties van Anita Bryant daar afbreuk aan.

In Nederland hebben we gelukkig ook dankzij de houding van de overheid bijzonder veel sociaal-wetenschappelijk onderzoek waaruit blijkt dat homosexuelen nauwelijks verschillen van heterosexuelen maar dat hun relatie pas een probleem wordt als onze samenleving daar discriminerend tegenover staat.
Zodra een samenleving zich accepterender opstelt tegenover homofilie (zoals in Nederland de laatste tien jaar duidelijk het geval is) zie je ook dat homosexualiteit steeds minder een probleem hoeft te zijn. Je zou het dan ook kunnen vergelijken met roodharigheid of linkshandigheid".

Rina Spigt

De citaten van Rob Tielman en Henk Krol, komen uit gesprekken die ik met hen voerde voor een radioprogramma tegen Anita Bryant en haar akties, inmiddels uitgezonden op 31 juli jl.
Van dat programma is een cassette beschikbaar en aan te vragen bij Hum. Verbond afd. radio, Postbus 114 in Utrecht. Kosten: *f* 5,–.

LEDENTAL GROEIT

Het gaat wel langzaam, maar het aantal leden van het H.V. groeit toch regelmatig met ongeveer 95 per maand. Op 11 juli j.l. was de 15.000-grens gepasseerd: 15.023.
Het aantal als sympathisant ingeschrevenen daalde iets, n.l. van 555 tot 514 in een tijdsbestek van ruim een half jaar.

Praatgroepen

Dit najaar komen er weer praatgroepen van het Humanistisch Verbond in verschillende plaatsen in ons land. Hiermee wil het Verbond tegemoet komen aan de behoefte van veel mensen om eens met anderen (wat nader) op de „dingen des levens" in te gaan.
Een praatgroep is geen vrijblijvende, oppervlakkige kletsgroep, terwijl in een praatgroep het ook niet de bedoeling is dat een persoonlijke benadering door loodzware thema's overschaduwd wordt. In een sfeer van vertrouwen kunnen wij ons uitspreken over wat ons bezighoudt. Over wat het leven moeilijk maakt: angst, eenzaamheid, het onvervuld blijven van bepaalde verwachtingen; maar ook over de dingen die het leven verrijken, blijheid, genegenheid, idealen.
Ieder kan zijn eigen thema stellen, of dat nu is om er iets van te leren, of de ervaring op zich, of gewoon het plezierig kontakt dat je beleeft.
Een onderwerp door de groep te bepalen kan helpen het praten op gang te brengen. Want praten en dus ook luisteren biedt (genoeg) mogelijkheden om inzicht te krijgen in je eigen en in algemeen menselijke problemen. Het gaat erom te proberen door alle lagen, rollen en patronen heen een helderder kijk op je zelf en anderen te krijgen om zo het leven prettiger aan te kunnen.
De groepen staan open voor mannen en vrouwen, ongeacht leeftijd en opleiding.
Een groep bestaat uit ongeveer 10 deelnemers, de duur is 8 wekelijkse avonden van 2½ à 3 uur.
Belangrijk is dat je je er vertrouwd kunt voelen, daarom is aanmelding na de eerste avond niet meer mogelijk. Van de deelnemers wordt verwacht dat zij alle avonden aanwezig zijn.
Voor de eerste bijeenkomst is er een gesprek van de twee begeleid(st)ers met alle deelnemers afzonderlijk om samen te kijken of de verwachtingen die je hebt in deze groep haalbaar zijn.
De kosten bedragen *f* 60,–.

Inlichtingen:
Den Haag: C. Loosen, Heilostraat 489, tel. 070 - 25 33 78.

AMSTERDAM + UTRECHT: H. de Vries, Vondelkerkstraat 10, te. 020 - 18 64 57.

AMSTELVEEN: H. G. de Vries, Laan van de Helende Meesters, flat 277, tel. 020 - 45 64 34.

of bij **R. Lukaćs, Centraal Bureau, Oudegracht 152, Utrecht, tel. 030 - 31 81 45.**

Den Haag, Voorburg-Rijswijk en Wassenaar

Een uitgebreid nummer van het ledenblad ,,Kontakten'' voor de hierboven genoemde gemeenschappen bevat alle informatie die voor oude en nieuwe leden van het Verbond in deze contreien noodzakelijk is.
Wie het september-nummer niet mocht hebben ontvangen, belle naar het Humanistisch Centrum, laan Copes van Cattenburch 72, tel. 64 55.95 of schrijve naar de redaktie C. Coosen Heiloostraat 489, den Haag. Tel. 25 33 78
Op dit adres kan men ook informatie krijgen over de nieuwe applikatiecursus ten behoeve van het Humanistisch Vormings Onderwijs op lagere scholen.

Noord-Holland

Het gewest Noord-Holland houdt op 29 en 30 oktober a.s. een studiedag in ,,Het Zeehuis'' van het NIVON te Bergen-aan-Zee. ,,Menselijke relaties'' zal het onderwerp zijn, waarin de deelnemers zich gaan verdiepen.
Medewerkers zijn o.m. Nora Roozemond en Albert Nieuwland, die de vele mogelijke vormen van relaties tussen mensen zullen bespreken.
Voor deelname melde men zich bij het sekretariaat of evt. via 023-33 52 73, terwijl U zich ook wel zal kunnen aanmelden op zondagmorgen 2 oktober om 10 uur in restaurant ,,Coninckshoek'', waar de openingsbijeenkomst van het seizoen voor de gemeenschap Haarlem e.o. wordt gehouden.

Hengelo

Maandag 10 oktober zal ten huize van de fam. Lisser, Starterstraat 21 een gedachtenwisseling worden gehouden over het onderwerp: ,,IK BEN HUMANIST, WAAROM?'' Gespreksleider zal Jaap de Boer zijn.
Voorts roept ook de gemeenschap Hengelo belangstellenden op voor het hum. vormingsonderwijs. De opleiding voor het diploma vormingsleider of -leidster wordt gegeven door drs. H.T. Sie Dhian Ho, Henry Dunantstraat 39, Hengelo, tel. 05400-26543.

Eindhoven

Zondagochtend 9 oktober spreekt drs. A.L. den Broeder uit Voorburg over de werkloosheid. Het ziet er n.l. niet naar uit, dat deze op korte termijn zal verminderen, integendeel. Hoewel sociale voorzieningen ons vrijwaren voor toestanden zoals in de dertiger jaren, blijven er voor de getroffenen voldoende problemen over.
Aanvang 10.30 uur in het P.O.C., Mathildelaan, Eindhoven.

DE OPEN AVOND van 3 oktober is de eerste in dit seizoen. Bij fam. v.d. Bilt, J. Sluytesweg 18, Stratum. tel. 040 - 11429.

Hum. Vormingsonderwijs. De grote behoefte aan personen, die bereid én bevoegd zijn om hum. vormingsonderwijs te geven lijkt een moeilijk oplosbaar probleem.
In oktober begint weer een applicatiecursus, die gegeven wordt door de heer A. Koert. Voor inlichtingen belle men F. Hengeveld, Vrouwenraatsestraat 12, Waspik, Tel. 04168-2178.

Arnhem

In deze stad is zojuist een ABAL-winkel geopend waar U allerlei produkten uit de derde wereld kunt kopen.
In uw krant kunt U stellig een verslag van de opening vinden en tevens het adres en de uren van openstelling. Mocht dat niet het geval zijn, bel dan ABAL, Huygenspark 37, Den Haag tel. 070-88 22 65.

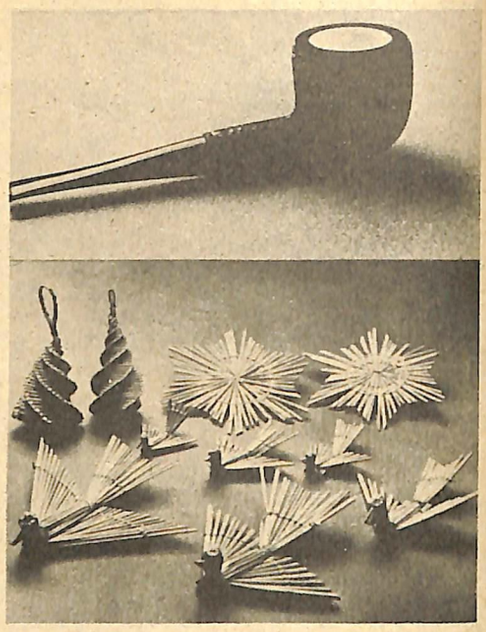

Een meerschuimen, met leer beklede pijp uit Tanzania, rietwerk uit Mexico - enkele van de vele artikelen die ABAL verkoopt ten bate van de derde wereld. Zie ook onder Arnhem.

Uitvaartbegeleiding

Ten behoeve van medewerkers bij de vrijwillige geestelijke verzorging die belangstelling hebben voor humanistische begeleiding bij uitvaarten wordt een bijeenkomst georganiseerd.
Zaterdag 8 oktober in het Hum. Militair Tehuis te Vierhouten (bij Nunspeet).
Spreker: prof.dr. J.P. van Praag. Stencil met informatie wordt U door de centraal geestelijk raadsman Richard Lukács toegezonden na telefonische aanmelding op het centraal bureau te Utrecht, tel. 030-318145.

Post voor de besturen van de gemeenschappen

In de afgelopen maanden zijn er weer verschillende brieven uit ,,Utrecht'' naar de besturen van de gemeenschappen gezonden, waarvan wij hieronder een overzicht geven:
D.d 6 juni zond Ila Schouten een overzicht van de aktiviteiten, die zij in het seizoen 77-78 in de gemeenschappen kan uitvoeren. Dat omvat trainingen in het leiden van groepen, kursussen waarin de inhoud van Humanistisch Perspektief nader wordt besproken, geregelde landelijke bijeenkomsten van de leidsters van humanistische vrouwengroepen en de begeleiding van een tweetal projekten over de onderwerpen ,,Humanisme en arbeid'' en ,,Humanisme en de politieke aktualiteit''.
Het laatste onderwerp werd nader uitgewerkt in een brief d.d. 8 juni, waarbij aandacht wordt gevraagd voor de gemeenteraadsverkiezingen in het voorjaar van 1978. Ook in de gemeentepolitiek zijn er allerlei kwesties, waarbij de belangen en de opvattingen van de buitenkerkelijken zijn betrokken en het is van belang onze opvattingen door te laten dringen in de verkiezingsprogramma's van de verschillende partijen. Een konkrete taak voor werkgroepjes in de gemeenschappen.

In de brief van 22 augustus wordt vervolgens een voorstel gedaan meer aandacht te besteden aan de publiciteit vanuit het HV. In een vorig nummer van Humanist hebt u gelezen, dat Cees Noordewier de taak op zich heeft genomen de publiciteit van nieuws uit het HV te stimuleren. Daarbij gaat het natuurlijk niet alleen om landelijk maar ook om plaatselijk nieuws. Aan de gemeenschappen wordt verzocht ten behoeve van nieuwsgaring plaatselijke korrespondenten aan te wijzen, die interessant nieuws snel kunnen doorgeven. In de komende winter zal er een speciale landelijke werkbespreking met deze korrespondenten worden gehouden.

Het verslag van ons laatste kongres in Zwolle is gereed en eind augustus aan de besturen van alle gemeenschappen gezonden.

D.d. 6 september ging ook de agenda met alle bijlagen voor de vergadering van de Verbondsraad op 1 oktober naar alle besturen. De Verbondsraad is de adviesraad voor het hoofdbestuur. Met het toezenden van de stukken voor deze raad willen wij bevorderen dat de gemeenschapsbesturen doorlopend meedenken en geïnformeerd worden over het werk van het hoofdbestuur in het ,,verre'' Utrecht.

Tenslotte bevatte een brief d.d. 7 sept. nadere informaties over de voortzetting van het projekt over Humanisme en arbeid. In een afzonderlijk bericht in dit nummer wordt daarover meer verteld. **Zie pag. 8.**

JdL.

VERKLARING OVER DE NEUTRONENBOM

Het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond verzoekt regering en parlement:

al het mogelijke te doen opdat ons land, ons volk nóch ons bedrijfsleven wordt betrokken bij, of medewerking verleent aan het totstandkomen, het produceren, transporteren of opslaan of het directe of indirecte gebruik van de neutronenbom;

tevens: alles in het werk te stellen opdat dit wapen – evenals andere kernwapens en geofysische wapens bij internationaal verdrag wordt verboden.

Wij kunnen en mogen in beginsel niet berusten in de aanvaarding van de oorlog als politiek middel.

Wij pleiten met kracht voor een speciale stellingname inzake de neutronenbom, want deze is, in strijd met vergoelijkende beweringen, NIET „schoon" en NIET „nauwkeurig".

Deze bom vernietigt mensen en dieren onder afgrijselijk lijden en ruïneert het nageslacht. Bovendien zal het gebruik van de neutronenbom de drempel tot het toepassen van andere nucleaire wapens verlagen.

Geachte redaktie,

Met genoegen heb ik gemerkt, dat de inhoud van de artikelen in „Humanist" de laatste tijd strijdbaarder is geworden. Meer gericht op voor de hand liggende onderwerpen waarmee wij onontkoombaar worden geconfronteerd.
Het is jammer dat de opmaak (lay-out) ontzettend rammelt. Wil de inhoud de aandacht krijgen die zij verdient dan moet het blad optisch aanspreken. Zijn er geen typografisch geschoolde humanisten die dit al of niet tegen geringe vergoeding zouden willen verbeteren?

Velsen, J. Franse-Goldstein

Brieven...

Om zoveel mogelijk brieven te kunnen plaatsen, worden af en toe bekortingen aangebracht. Wilt U dat vermijden, schrijf dan heel kort wat U op het hart hebt: kritiek, goede raad, instemming of afkeuring.

M.H.

't Valt me op dat de "Humanist" de laatste maanden levendiger is geworden, zowel kwa inhoud als opmaak.
Ik merk ook dat er meer reacties komen uit de lezerskring, waardoor soms interessante discussies ontstaan. De levendige stukjes van An Spigt worden graag gelezen.

Gelukkig begint de gewoonte, om veel vreemde en moeilijke woorden te gebruiken duidelijk te verminderen. De jongere mensen op diverse bestuursposten doen het heel goed. Ik hoop dat alles zo blijft doorgaan maar wil niet eindigen zonder de zondagmorgen-uitzendingen genoemd te hebben, waarvoor Rina Spigt en anderen veel waardering mogen oogsten.
Dit alles werd door veel vrienden en kennissen, ook lezers van Humanist en leden van het H.V., beaamd.

Castricum, G. Reinders

Kontakt met de algemeen voorzitter

Soms hebben bestuursleden van gemeenschappen behoefte aan rechtstreeks overleg met de algemeen voorzitter, Rob Tielman. Daarbij rijst dan de vraag; Hoe en wanneer kan ik hem bereiken? Overdag is hij op zijn werk en 's avonds is hij heel dikwijls in een vergadering ergens in het land.
Om toch geregeld en gemakkelijk bereikbaar te zijn heeft de voorzitter een telefonisch spreekuur ingesteld; elke vrijdagmiddag is hij van 14-17 uur bereikbaar op het Centraal Bureau in Utrecht. Het gaat hierbij in het bijzonder om gevallen, waarover persoonlijk overleg met de voorzitter noodzakelijk is. Als u uw probleem ook schriftelijk kwijt kunt, heeft een brief de voorkeur. En veel problemen kunt u natuurlijk ook voorleggen aan de andere bestuursleden en de funktionarissen. Rob Tielman kunt u dus de hele week schrijven maar bellen alleen op vrijdagmiddag.

Hij is dood, gelukkig . . .

„Aftakelen, dat is het verschrikkelijkste dat je aan een mens zien kan; het aftakelingsproces. Iemand die je in zijn volle glorie gekend hebt, die voor zijn werk 100% stond – als je hem daar op de foto zo ziet staan, en je zag dan de man die hier ziek zat – onvoorstelbaar afschuwelijk, dat is zo verschikkelijk erg. Het dood liggen daar, dat was niet erg voor me, maar dàt wel!"

Dit is een fragment uit een radiogesprek over euthanasie, dat het Humanistisch Verbond zondag 11 september jl. uitzond. Nogal geruchtmakend, omdat een mevrouw het aangrijpende verhaal vertelde van de ziekte, het lijden en tenslotte het sterven van haar man.
Na een heel naar ziekbed van zes jaar(!) overleed hij tenslotte aan een overdosis slaaptabletten.
„Euthanasie" noemen we dat, de milde dood. Zelf ingrijpen om een einde te maken aan een uitzichtloos lijden. Onwettig nog, dat wel en vandaar ook dat het echtpaar in het radiogesprek anoniem bleef. (We verzonnen voor hen de naam Van de Berg).
Maar dat deed gelukkig niets af aan de eerlijke intensiteit van het verhaal. Integendeel: Duidelijk komen naar voren de moeilijkheden en zorgen die de twee mensen eerst samen meemaakten tijdens de ziekte, in het kontakt met hun conservatieve huisdokter bijv. en later bij het uiteindelijke toepassen van euthanasie met de hele ellendige nasleep van wantrouwende recherche.
Nog één fragment uit het radioprogramma:
„Uren later kregen we pas bericht – misschien om half negen, kwart voor negen kwam diezelfde jongeman die het verhoor gedaan had naar boven en zei: „Ik maak mijn excuus mevrouw, dat ik het U zo lastig maak en zulke vervelende dingen heb moeten doen".
Ik zeg: „Daar hoeft U Uw excuus niet voor te maken, U deed gewoon Uw werk. Die z'n excuus moet maken – dat ligt ergens anders, dat bent U niet".
Hij zegt: „Ik kan alleen zeggen dat het stoffelijk overschot is vrijgegeven en daar ben ik erg blij en dankbaar voor". Ik zeg: „Ik ook!"
Die man is weggegaan en toen konden we natuurlijk verdere maatregelen treffen om de krematie te regelen en dat is dan allemaal gebeurd. Toen is hij 's avonds nog weggegaan. Ik heb *hier* afscheid van hem genomen. De kist is direkt gesloten, ik ben niet meer terug geweest. Dat hoefde allemaal niet meer. Toen was het voorbij".

De complete tekst van dit radioprogramma is te bestellen door overmaken van *f* 1,50 op postgiro 58 tnv. Humanistische Pers onder vermelding van „euthanasie".
Bovendien is er een cassette beschikbaar à *f* 5,– te bestellen via Postbus 114 te Utrecht.

Rina Spigt

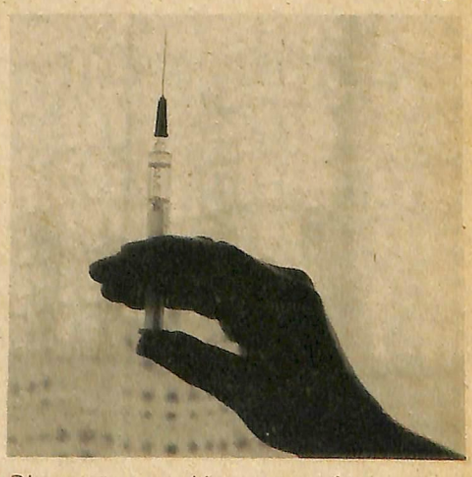

Dieren een spuitje geven of op andere wijze doden doen we zo gemakkelijk, maar een ongeneeslijk ziek mens uit zijn lijden helpen ontmoet nog steeds weerstand bij sommigen. Dat blijkt uit het tragische verhaal van mevrouw v. d. Berg "Hij is dood, gelukkig . . ."

Collie in koffiehuis

Hij zit zo rustig in het koffiehuis
op 't smalle bankje lusteloos te geeuwen
als een die overal en nergens thuis
Tevreden is tot aan het eind der eeuwen,

Met 't leven dat hem nimmer heeft bedrogen.
Zijn blijdschap spreekt uit 't kwispelen van zijn staart
en heel de vriendschap van zijn listige ogen
groeit tot een glimlach in zijn ruige baard.

Hij werd als ik in 't Paradijs geschapen
in wilde staat, en ligt voor zijn plezier
thans in dit zeer voornaam café te slapen.

Een eender lot? Neen, wat men ook vertelle,
IK ben beschaafd en dit onmondig dier
kan voor zichzelf niet eens een glas bestellen.

Jan van Nijlen

Project Humanisme en arbeid

Ongeveer een jaar geleden heeft het gewest Noord-Holland het initiatief genomen het onderwerp ,,Humanisme en arbeid'' nog eens grondig te bespreken in vervolg op het rapport, dat de stichting Socrates in 1968 over dit onderwerp publiceerde. Dat gebeurde in een weekendkonferentie, waaraan Arie den Broeder en Ila Schoutsen meewerkten.
Van die konferentie ging een opwekking uit aan de andere gemeenschappen zich eveneens met dit thema bezig te gaan houden. Dat is in de eerste helft van dit jaar hier en daar gebeurd en op 4 juni werd een landelijke dag gehouden om de resultaten van de plaatselijke aktiviteiten uit te wisselen. Vervolgens werd een plan gemaakt voor de voortzetting en afronding van dit projekt. Een aantal gemeenschappen heeft dit onderwerp voor de komende herst en winter op het programma gezet. Medio februari 1978 zal er een afsluitende landelijke konferentie worden gehouden.
De groepen in de gemeenschappen, die in de komende maanden dit onderwerp ter hand willen nemen kunnen beschikken over de resultaten van het werk van de groepen, die al bezig zijn geweest.
Die resultaten staan op papier en omvatten ruim dertig pagina's denk- en typewerk. Deze rapporten kunnen vanuit twee gezichtspunten worden bekeken:
a. Met welke passages is onze groep 't niet eens en waarom niet ? en
b. Welke punten wil onze groep nog toevoegen?
Op de landelijke konferentie willen wij proberen te komen tot de formulering van enige stellingen met een toelichting volgens het patroon van Humanistisch Perspectief. Opdracht voor elke groep is dus tevens: Formuleer enkele wezenlijke stellingen over de humanistische visie op arbeid en schrijf daar een korte toelichting bij. Ila Schoutsen ziet de resultaten van deze aktiviteiten graag vóór 1 januari a.s. tegemoet.

JdL.

Zuidelijk Afrika

Van 3-8 oktober zal een delegatie van het African National Congress of South Africa (ANC) in Nederland verblijven.
Doel van dit bezoek is om steun te verwerven bij de Nederlandse bevolking voor de bevrijdingsstrijd in Zuid-Afrika. Daartoe zullen bezoeken worden gebracht aan de Nederlandse regering, gesprekken plaatsvinden met de Nederlandse politieke partijen, kerken en hulporganisaties.
Het bezoek aan Nederland vindt plaats op initiatief van het ANC. Het algemene koördinatie-adres voor het bezoek aan de ANC-delegatie aan Nederland is: Komitee Zuidelijk Afrika, Da Costastraat 88, Amsterdam, tel. 020 - 183598.

Namens de Boycot Outspan Actie
Defence and Aid Fund
Werkgroep Kairos
Komitee Zuidelijk Afrika,
S. Bosgra

Stelling bij een proefschrift

Het feit dat leerlingen op school nieuwe woorden nogal eens verkeerd aanleren, vindt mede zijn oorzaak in de vaak slechte akoestische omstandigheden in leslokalen (L. C. W. Pols, Amsterdam VU).

Humanist

eindredakteur a.i.: Aart Weiland
Gedrukt op kringloop-papier bij Lumax, Utrecht.
Redaktie-adres: Hum. Verbond, Oudegracht 152, Utrecht. Tel. (030) 31 81 45.
Abonnementsprijs voor niet-leden: *f* 18,— per jaar t.n.v. Humanistische Pers, postgiro 58, Utrecht.

Het HUMANISTISCH OPLEIDINGS INSTITUUT

vraagt op korte termijn, op grond van de onlangs aangevulde en gewijzigde statuten, een

BESTUURSLID

- die op een of andere wijze betrokken is bij (één van) de werkvelden van het Humanistisch Verbond,
  met dien verstande echter dat funktionarissen van het Humanistisch Verbond niet in aanmerking kunnen komen (artikel 4, lid 6);

- die, gelet op de huidige samenstelling van het bestuur, bij voorkeur (enige) deskundigheid bezit ten aanzien van financiële aangelegenheden;

Op dit moment bestaat het bestuur uit drie hoofdbestuursleden van het Humanistisch Verbond, van wie één zich binnenkort zal terugtrekken.
Daarenboven zal op korte termijn een vertegenwoordiger van de kursisten zitting nemen als lid van het bestuur.

Zij die belangstelling hebben, worden verzocht zo spoedig mogelijk dit kenbaar te maken aan de studie-koördinator, de heer mr. A. A. M. Jorna, Oude Gracht 152, Utrecht; ook zij die kunnen wijzen op een geschikte kandidaat worden verzocht te reageren.

Het bestuur van de gemeenschap Walcheren van het Humanistisch Verbond vestigt de aandacht op plaatsingsmogelijkheid als

HUMANISTISCH GEESTELIJK RAADSMAN/VROUW

voor 10 uur per week

in het **Middelburgse** ziekenhuis.

Sollicitaties binnen twee weken te richten aan: C. J. van der Hulle, Omroeplaan 23 te Huizen (N.H.), telefoon (02152) 5 43 55.